

Tapautui omassa piirissämme

Tuovi Monola

Opetusministeriö on nimittäin filosofian tohtori Tuovi A. H. Monolan puheopin, erityisesti puhetaiteen dosentiksi Oulun yliopistoon elokuun 1. päivästä lukien. Näin ollen hän on maamme ensimmäinen puheopin, erityisesti puhetaiteen dosentti.

Tuovi Monola on osallistunut karjalaiseen järjestötoimintaan Keravalla ja aikaisemmin myös ortodoksisten nuorten toimintaan. Hän on esiintynyt lausujana ja tunnemme hänet myös runoilijana. Olemme nähneet hänen iskevän kyykkäkin.

Kysymme Tuovilta — miten uusi nimitys vaikuttaa tulevaan toimintaan? Näin hän vastasi:

»Dosenttuuri velvoittaa nähdäkseni kehittämään oman erityisalani, puhetaiteen opetusta ja tutkimusta. Olen erityisen iloinen myös siitä, että tämän vuoden syksystä lähtien myös Oulun yliopistossa on mahdollisuus harjoittaa valinnaisia jatko-opintoja puheopissa. Dosenttuuri luo tällekin asialle paremman pohjan. Myös kansainvälisten kontaktien luominen ja ylläpitäminen on omalla alallani tärkeää. Saksan Liittotasavaltaan on jo hyvät suhteet olemassa, toivon niitä lisää muuallekin.»

SUOJÄRVEN PITÄJÄJUHLAT onnistuivat hyvin. Ne niveltivätkin Nurmeksessa pidettyihin suurin Karjalan Liiton kesäjuhliin. Suojärveläiset joutuivat niissäkin kantamaan raskaan vastuun.

Omista juhlista omalla kielellä Paušu kirjoittaa: »Meidän kesäkeräähmöt on' n'issuttih kuta kui. Rahvasta oli menet'ia milleh. Siit vai kalkatettih kui rod'nie tavattih.»

Pitäjäseuran n'jokkamiehet ja naiset valittiin uudelle puh. joht. Valde Kononen, varapj. Viktor Matsinen, sihteeri Paavo Harakka. Jäsenet: Juho Lampiselkä, Juhani Tuomela, Johannes Röpelin ja Johannes Norppa. Varajäsenet: Nestor Norppa, Paul Jakovuo, Aino Moilala, Nina Korkonen, Maire Peltonen ja Yrjö Martiskainen.

Elon kummut

*Mä vaelsin kumpuja mietteissään
ja mä vaelsin synkin mielin.
En nähnyt mä valoa edessäpäin,
monet kyyneleet karvaat nielin.*

*Mut' lakannut en mä vaellustain,
vaan vaelsin eespäin yhä,
Kait Sinulia, Korkein, mä voimaa sain,
nyt tuntuu kuin aina ois pyhä.*

*Niin monta kolhua kohdata sain,
kun etsin tietä luokses,
olit aina salaa tukenain
ja hoputit: tyttö sä juokses!*

*Monta kertaa kompastuin polvillein,
monta kertaa jo toivoni heitin,
monta kertaa nousin uudelleen,
sillä Luojani, Sinä ohjasit minulle reitin.*

*On matkani vieläkin kesken tää,
sillä polku on liukas ja kaita,
mutta matkani mun ei kesken jää,
vaikka ees' onkin korkea aita.*

*On tarjolla mullekin leveä tie,
jonka moni valitseepi,
mutta sille tielle tahtois en mie,
sitä piru kun hallitseepi.*

*Siks' huudan mä apuas itkien,
kun vaellan kumpuja täällä,
saanko nähdä koskaan mä kirkkauden,
vaikka mustat on vaatteet mun päällä.*

*Sinä näet mieleni apeuden,
sinä hylkää älä mua.
Sinä näet sydämein aatteen,
mä tahdon vain seurata Sua.*

*Olin minäkin ylpeä säälimätön,
joka paikassa olin vain MINÄ.
Sinä nöyryytit, alistit ÄÄLIÖN,
ja tuo ääliö olin minä.*

*Sua kiitän nyt Jumala armollinen,
että ajoissa nöyryytit mua,
että karsit pois minusta ylpeyden,
siitä kiitän aina vain Sua!*

*Vielä lopuksi pyydän arkailen,
että antaisit rauhaisan mielen.
Soisit nähdä kerran viel' kirkkauden,
soisit siististi puhuvan kielen.*

Urheiluterveisin Kaija Härkin

SUOMALAINEN KIRJALLISUUS on suosittua Virossa. Sodanjälkeisinä vuosina Eestissä on julkaistu yli 120 suomalaisten runoilijain, näytelmäkirjailijain ja prosaistien teosta. Eniten eli 31 kertaa on julkaistu Aino Kallaksen teoksia, seuraavina ovat Juhani Aho 21, Aleksis Kivi 12 ja Eino Leino 10 kertaa. (APN-TASS)

SUKULAISIA ETSITÄÄN: Bombatalon maine on kantautunut Tansaniaan saakka. Sieltä kirjoittaa 26 vuotias Rolf Hanov näin: Kun Bombatalossa kokoontuu paljon karjalaisia, niin eivätkö he voisi löytää minun Suomessa asuvia sukulaisia. Minä olen saksalainen, isäni on suomalainen, mutta syntynyt Kiestingissä. Suomessa pitäisi asua sukuamme, joihin haluaisin yhteyden. Isäni nimi on Peter Hanov. Rolfin osoite on toimituksessa, joten annamme mielellämme sukulaisten käyttöön. Ottakaa yhteys os: Karjalan Heimo, PL 13, 02170 Espoo 17 tai puh. 90-424065. Kiestinki on suurehko paikkakunta Vienan-Karjalan pohjoisosassa.

MERKKIPÄIVIÄ

Elsa Vuorjoki ja tait. Taimi Valjakka

Kalevalaiset naiset olivat Elsa Vuorjoen lähestyvän 75-vuotispäivän johdosta järjestäneet Kalastajatorpan pyöreään saliin »pyhäpäivän puolisen» 19. 5. 79. Tilaisuuteen saapui lähes satakunta naista ympäri valtakuntaa ja kolme miestä, joukossa lehtemme nimimerkki Briha. Juhlamurkinan jälkeen paljastettiin Elsan muotokuva, maisteri Anna-Liisa Heikinheimo piti juhlapuheen ja osa Helsingin Kalevalaisten naisten kuoroa vahvistettuna maakunnan laulajilla lauloi.

Elsa Vuorjoki on syntynyt Karjalan ulkopuolella 30. 5. 1904 papin tyttärenä, mutta kasvanut Karjalassa, Valtimolla ja Liperissä. Hän tuntee olevansa syntyperäinen karjalainen. Opiskeluaikanaan hän liittyi karjalaiseen osakuntaan ja myöhemmin osakunnan senioreihin. Kaukaisimmatkin karjalaiset ovat Elsassä tunteneet sekä Karjalan että karjalaisten syvällisen ja luotettavan ystävän. Hän on tuntenut iloa heimon menestyksistä ja surua sen vastoinikäymisistä.

Kalevalaiset naiset eivät järjestäneet turhaan loistokasta pyhäpäivän puolista. Elsa on toiminut Kalevalaiset Naiset ry:n varapuheenjohtajana 1935—40, hallituksen jäsenenä 1947—48, puheenjohtajana 1948—55, Helsingin Kalevalaiset Naiset ry:n puheenjohtajana 1955—62, Kalevalaisten Naisten Liiton hallituksen jäsenenä 1962—64, 1967—73, hallituksen varapuheenjohtajana 1971—73 ja kulttuuri-valiokunnan puheenjohtajana 1963—76 sekä liiton hallituksen puheenjohtajana 1976—79.

VÄINÖ LINNAN Tuntematon sotilas käännetään venäjäksi ja teoksesta otetaan aluksi 60 000 kappaleen painos Neuvostoliitossa. Aina näihin päiviin asti on Linnan pääteoksena Neuvostoliitossa pidetty Pohjantähden kahta alkuosaa. Tuntemattoman sotilaan aihepiiriä on pidetty arkana, koska se käsittelee Suomen ja Neuvostoliiton välistä sotaa. Samasta syystä Pohjantähden kolmas osa on kääntämättä. Tuntematon käännetään myös hepreaksi. Asialla on Suomen ystävät Israelissa -niminen yhdistys, joka myös julkaisee teoksen. Tuntematon on tähän mennessä käännetty 16 kielelle. Suomessa teosta on myyty 400 000 kappaletta ja ulkomailla saman verran.

Työ kalevalaisten naisten piirissä on vain osa Elsan kulttuuri- ja heimotoimintaa.

Olemme iloisia heimosisaremme arvokkaasta työpanoksesta. Lehtemme ja heimolaisemme yhtyvät onnitteeluihin kiitollisin mielin.

Briha

96 vuotta täytti Agafia Tuomela, o.s. Lukin, 3. 8. 79 Kangaslammilla. Hän on kotoisin Impilahdelta.

92 vuotta täytti Pelagea Kärpänen, o.s. Kylmänen, 17. 8. 79 Iisalmissa. Hän on kotoisin Suojärveltä.

92 vuotta täytti Johannes Teranto 12. 8. 79 Varkaudessa. Hän on kotoisin Salmista.

Juho Koivunen
70 vuotta

70 vuotta täytti Juho Koivunen Hollolan Sairakkalassa 5. 8. 79 Hän on syntynyt Suojärven Moiseenvaaran kylässä. Nuoruuden voimat vahvistuivat kotitilan töissä. Sotaan kului 5 vuotta, 19 vuotta evakkotilan hoitoon Valtimolla. Tuolloin hän kuului lukuisten järjestöjen ja kunnan luottamustehtäviin. V. 1960 hän muutti Hollolaan. Ennenkuin siirtyi oloneuvokseksi, hän toimi Lahden ortod. seurakunnan vahtimestarina 9 vuotta. Karjalaisuus ja karjalaiset perinteet ovat olleet aina hänen sydäntään lähellä. Jo vuonna 1936 hän osallistui Kalevalan riemuvouden kilpake-räykseen lähettämällä Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kansanrunousarkistoon 100 kpl tarinoita, satuja ja uskomuksia Suojärveltä sekä sisällökkäitä vastauksia Kansantieto-nimiseen kyselylehteen.

Hän on suorittanut merkittävän työn vanhojen Suojärven kuvien kokoamiseksi ja taltiointiseksi.

Ansioistaan hän on saanut tunnustuspalkintoja Karjalan Liitolta, Pohjois-Karjalan Liitolta, ortod. kirkolta, Suomen Kotiseutuliitolta. Suojärven pitäjäseura kutsui hänet kunniajäseneksi n:o 3.

50 vuotta täytti isännöitsijä Leo Levonen Vaasassa. Hän on syntynyt 19. 8. 1929 Suojärvellä. Suku on kotoisin Aunuksen Karjalasta, Mäntyselän pitäjän Pyhäniemen kylästä.

Karjalan Sivistysseuran Säätiö Väinölän apurahat

Vienalais- ja aunukselaissyntyisille korkeakouluissa, seminaareissa, oppi- ja ammattikouluissa opiskeleville nuorille voidaan jakaa 10–15 pientä apurahaa sekä Suomen entisille rajakarjalais-syntyisille 3–4 apurahaa.

Hakemukset on varustettava 1. oppilaitoksen johtajan tai muulla todistuksella (esim. valokopiolla) hakijan opiskelusta ja edistymisestä, 2. todistuksella varallisuudesta ja 3. todistuksella siitä, että isän tai äidin suku on kotoisin Vienasta, Aunuksesta tai Suomen entisestä Raja-Karjalasta.

Hakemukset 10. 10 -79 mennessä os.: maist. Timo Mauranen, Sakerintie 5 B, 00750 Helsinki 75 (puh. kotiin 90-383799).

89 vuotta täytti Outi Koski, o.s. Kutsin, 4. 8. 79 Kuopiossa. Hän on kotoisin Aunuksen Munjärven pitäjän Pälärven lyydiläiskylästä. Yksi pojista muutti nimensä Karjomaaksi.

89 vuotta täytti Martta Alanko, o.s. Jestoi, 1. 8. 79 Pielavedellä. Hän on kotoisin Salmista.

81 vuotta täytti Anna Mironoff, 30. 8. 79 Pieksämäellä. Hän on kotoisin Vitelestä.

80 vuotta täytti Toivo Monola 10. 8. 79 Oulussa. Hän on syntynyt Viipurissa.

**Jouko
Karanko
70 vuotta**

70 vuotta täytti kouluneuvos, rovasti Jouko Karanko 14. 6. 79 Tampereella. Hän on syntynyt Valtimossa.

Työmies Antti Hirvaksen viimeinen matka.

ETSIMME:

heimotyöstä kiinnostunutta, toimistotyöstä kokemusta omaavaa avustajaa.

Tarjoamme mielenkiintoisen toimen lehtemme ja seuramme työkentässä. Työaika 1–2 työpäivää viikossa. Kohtuullinen korvaus maksetaan. Kesät vapaat, itsenäinen, rauhallinen työympäristö.

Vastaukset: Karjalan Sivistysseura, PL 12, 00350 Helsinki 35. Mahdolliset kyselyt: puh. 424065 Karppele, 488661 Pamilo.

Tuonilmaisiin ovat siirtyneet

Yllättäen Kuhmossa 4. 8. 79 karjalaisten laukkukaupalle omistetun patsaan paljastustilaisuuden jälkeen äkillisen sairaskohtauksen murtamina kuolivat heimolehtemme lukijoille tunnetut ekonomi Eino S. **Rahikainen** ja toimitusjohtaja Heikki **Mattinen**. Muistosanat jäävät seuraavaan numeroon.

Antti Hirvas on poissa

Heinäkuun 6:pnä haudattiin Helsingin Honkanummen kalmistoon Aunuksessa Mäntyselän pitäjän Koikarissa syntynyt Antti Hirvas. Hän oli kuollessaan jo 75 vuotias. Nuorukaisena hän lähti puolustamaan syntymäseutuja. Kävi monet sodat ja lämpeni vain puhuessaan toiminnasta Pärmin porukassa.

— Suomeen siirryttyään hän kävi monet erilaiset kurssit, toimi aktiivisesti heimotyössä, vaihtoi asuin- ja työpaikkoja ja viimein asettui Helsinkiin Pasilan konepajalle metallitöihin, mistä hän siirtyi eläkkeelle kymmenen vuotta sitten.

— Kyykkätoiminnan Seurasaaressa alettua tuli Antti

uudelleen karjalaistoimintaan mukaan. Vahvana pelaajana hän nautti pelistä ja ennenkaikkea pelikavereiden seurasta. Seurasaaresta tulikin tälle yksinäisen tien kulkijalle toinen koti.

— Vuonna 1971 menestyi valtakunnallisissa kilpailuissa. Imatralla hän iski hyvin ja sai nimiinsä ikämiesten Suomen mestaruuden. Hän ei hyväksynyt pelissä muuta kuin voiman käyttöä. Kun ikä alkoi painaa, sairauksia ilmaantui ja sauva ei totellut, niin Antti ei suostunut vaihtamaan tyyliä vaan jäi sivustakatsojaksi.

— Kyykkämiehiä ei Antti jättänyt ja eivät hekään Anttia, sillä saattojouko viimeiselle matkalleen muodostui Antin pelikavereista. Seurasaari oli hänen virkistys- ja Tuomas Keräsen koti hänen tukipaikkansa.

— Pelitoverit Boris Karpela, Ilja Santala, Paavo Rahikainen, Juhani Denisov, Oskari Toivokainen ja Raimo Kononen kantoivat Antin arkun hautaan, jota koristivat kyykkäperheiden kukkaset näin: Prähkyt, Denisovit, Toivokaiset, Pamilot, Konoset, Leinoset, Santalat, Rahikaiset, Ollinmaat ja Keräset. Puheen Antin muistolle piti Boris Karpela ja hautajaiset kuvasi Al. Karhu. Heimoystävät rovasti Martin Juhkam Ruotsista ja tohtori Voitto Setälä Espanjasta kunnioittivat läsnäolollaan vainajan hautajaisia.

— Hautauksen jälkeen nähtiin Antin hautakummun ääressä nurmikolla kaksi kaunista kukkavihkoa. Toisessa luki: Isän muistolle: — Loppui tuska, tuli rauha, uni kallis ikuinen — Soili perheinen. Toisen kukkavihkon allekirjoittajina olivat Sulo ja Greta. Nostimme kukkaset Antin kummulle ja poistuimme hiljaisina ajatuksissamme: tuntemattomia ovat Herran tiet. Viimeisen paikan Antti sai heimoaan Honkanummen kortteli 3:n C-haudassa.

Kansakoulunopettaja Kaino Kyllikki Timonen kuoli 2. 7. 1979 Keravalla. Hän oli syntyjään pohjalainen, mutta solmittuaan avioliiton uhtualaisen opettaja Vilho Timosen kanssa, hän liittyi väkevästi karjalaisten kohtaloihin.

Suremaan lähinnä jäivät tyttäret Pirkko, Terttu, Kyllikki ja Heljä. Pirkko on miehelässä Länsi-Saksassa ja Heljä Yhdysvalloissa, Kyllikki ja Terttu ovat kotimaassa.

Kenraalimajuri evp. Lauri Aarno Airila kuoli 29. 7. 1979 Helsingissä.

Kenr.maj. Airila oli syntynyt 10. 11. 1902 Antreassa ja tullut ylioppilaaksi Viipurin reaalikoulutusta, maanviljelys- ja kauppalyseosta 1924. Asevelvollisuutensa hän suoritti Savon Jääkärirykmentissä 1924—25 ja kävi Kadettikoulun 1926—27 sekä viestiupseeri-, joukkueenjohtaja- ja kapteenikurssit, sotakorkeakoulun 1938—39 ja Berliinin sota-akatemian yleisesikuntakurssin 1942.

Palveltuaan eri joukko-osastoissa sekä sotilaspiirin päällikkönä ja sotilasläänin esikuntapäällikkönä ja komentajana Lauri Airila ylennettiin 1960 kenraalimajuriksi ja määrättiin Pääesikunnan päämajamestariksi. Erottuaan vakinaisesta palveluksesta 1962 hän toimi Yleisradion suojelijohtajana 1963—69.

Kenr.maj. Airila oli mukana vapaussodassa sekä osallistui talvisotaan komppanianpäällikkönä ja pataljoonankomentajana. Jatkosodan aikana hän toimi mm. taisteluosaston komentajana Karjalan kannaksella, Itä-Karjalassa, Syvärillä ja Laatokan Karjalassa. Hän oli myös mukana mm. useissa ohjesääntö- ja väestönsuojelualan toimikunnissa.

Karelia-sarjan ensiesitys Ilmajoella

Alajoki-sarjastaan kuulun pohjalaisen musiikkimiehen, Ilmajoen nimismiehen, Jyri Ala-Nikolan, säveltämän ja hänen itsensä lisäksi Aarni Krohnin, Marja-Leena Alanärän ja Arto Riskun 4-osaisen Karelia-sarjan kantaesityksestä muodostui Ilmajoen V musiikkijuhlien I Helluntaipäivän päätapahtuma. Aurinkoisesta ja kesänlämpimästä kantaesityksestä voi muutenkin sanoa: Päivien päivä.

Karjala-sarjassa on kysymyksessä konsertti- ja viihdemusiikin välimaastoon sävelletystä runo- ja musiikkiteoksesta. Sanallisen ja musiikillisen ilmaisen värikyvyys, herkkyyys, kerroksisuus ja liikkuvuus peilaavat paitsi menetetyin kauniin Karjalan ikävää ja kaihoa erityisesti lempeän Terijoen, Jylhän Laatokan meren, eksoottisen Valamon, elegantin Viipurin jne tunnelmia huipentuen vaikuttavaan Viipurin juhlarssiin. Karjalan väreihin soinnutetut esiintymisasut ja Ilmajoen peruskoulun yläasteen juhlasalin estradille heijastetut sarjaa tehostaneet dia-kuvat olivat omiaan lataamaan salintäyteisen yleisän Karjala-kaipuuta ruokkivaan »Olipa kerran tunnelmaan». Yli puoli vuotta kestänyt Karjala-sarjan koonti- ja sävellystyö tuli sitten kantaesitettyä solistien ja yhtyeiden ammatillisin voimin hienosti. Karjala-sarjan aloittaa Karjala-ikävästä kertova kantelemelodia. Nostalginen sävyjen ohella oli mieluisaa sanan ja sävelen myötä tavoittaa Karjalan kesän koko hehku. Poutapäivien alla Karjalan meren mainingit tuntuvat vievän mukaansa aina Valamon rannoille, missä ei voinut olla mieltämättä pyhiä lauluja ja rukouksia tai perinne-

tarinoita ennustajamunkista.

Mutta karjalaisen pulssin syke muuttui muistojen etene-
misen myötä: Terijoen jo vierasmaalaisilta soinnattavat musiikinäyt toteutuivat haikeanhehkeässä Terijoki-vals-
sissa. Varsinaista kansainvälistä hehkua tulee kuitenkin mukaan vasta Viipuri-valsissa, missä karjalaisiin elementteihin nivoutuu ranskalaisia, slaavilaisia, saksalaisia ja ruotsalaisia aineksia. Viipuri-valsin charmi räjähtää lopussa juhlarssiksi.

Säveltäjän ominaisuutensa lisäksi Jyri Ala-Nikola osallistui Karjala-sarjassaan aktiivisena viulusolistina. Anna Pihlajamäen Kaipuu Karjalaan edusti tähtiluokkaa niinkuin yhdistetty mieskvartettikin, joka hoiti Valamo-laulujen tulkinnat rytmikkäästi ja ihailtavalla ammatti-ilmeellä. — Karjala-sarjansa innoittajaksi säveltäjä ilmoittaa alun perin jaakkimalaisilta kuullut muistelmat mm. Laatokalta. Kuitenkin Karjala-sarja tuli luotua vuosisatamme alkuvuosikymmenien kuvioiden pohjalta.

Karjalalle omistetun sävel- ja sanateoksen merkittävyyden arvostaen tekee mieli ennustaa, että ainakin kantaesityksenä suorastaan mykistävän julkisuuden saaneen sarjan ei tarvitse kauan odottaa suurorkesterisovitustaan.

Zuli Tarhonen

— Soat kattäuo, vai näpil et koske (sanoo tyttö pojalle).

— Säämjärvi